

Akademien för utbildning och ekonomi

**Barns tankar om lek
- en kvalitativ intervjustudie**

*Johanna Bergström och Eleonore Eckervig
Oktober 2010*

Examensarbete, 15 hp
Ämne
Pedagogik

**Lärarprogrammet
Handledare: Monica Vikner Stafberg
Examinator: Peter Gill**

Sammanfattning

Syftet med detta arbete var att undersöka vilka eventuella likheter och skillnader som finns, mellan två förskolor, i hur pojkar och flickor tänker om leken. Den ena förskolan hade som fokus att arbeta med språk och matematik på ett lekfullt sätt, den andra förskolan använde i sitt arbete en medveten genuspedagogik. I studien har barns upplevelser och tankar varit den centrala utgångspunkten och behandlats som det korrekta. Vi valde kvalitativ intervju som metod och genomförde intervjuerna på de två olika förskolorna vid fyra tillfällen. Under intervjuerna användes en diktafon. Av det insamlade materialet skrev vi utskrifter. Resultatet visade på både likheter och skillnader, både mellan förskolorna men också mellan pojkarna och flickorna. De svar vi fått från barnen har givit oss nya tankar och funderingar kring detta område. I slutet av arbetet presenteras därför förslag till vidare forskning.

Nyckelord: Förskola, genus, lek, kön

Innehållsförteckning

INLEDNING.....	1
BAKGRUND.....	2
BARNES LEK.....	2
DEFINITION AV GENUS.....	3
GENUS.....	4
GENUS I FÖRSKOLAN.....	6
FLICKOR OCH POJKARS LEK.....	6
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	9
METOD.....	10
DATAINSAMLINGSMETOD.....	10
PROCEDUR.....	10
URVAL.....	12
DATABEHANDLING.....	13
ETISKA ASPEKTER.....	14
RESULTAT.....	15
FRÅGA 1 - VAD TYCKER DU ÄR ROLIGAST ATT LEKA?.....	15
FRÅGA 2 - VILKA BRUKAR DU LEKA MED?.....	17
FRÅGA 3 - VILKET RUM ÄR ROLIGAST ATT LEKA I?.....	19
FRÅGA 4 - VILKA BESTÄMMER I LEKEN?.....	19
FRÅGA 5 - VAD LEKER FLICKOR OCH POJKAR MED FLICKOR OCH POJKAR?.....	20
ANALYS.....	22
HUR VÄLJER BARNEN ATT PRESENTERA RUMMEN PÅ FÖRSKOLAN?.....	22
HUR VÄLJER BARNEN ATT LEKA PÅ FÖRSKOLAN?.....	23
SAMMANFATTNING AV ANALYS.....	25
DISKUSSION.....	26
SYFTESDISKUSSION.....	26
METODDISKUSSION.....	26
FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING.....	27
SLUTSATSER.....	28
REFERENSLISTA.....	29

Inledning

Idén till denna uppsats fick vi efter att en gemensam vän berättat för oss om ett utvecklingssamtal han varit på i förskolan, gällande sin dotter. Under samtalet fick vår vän berättat för sig att hans dotter, Sara¹ 4 år, över huvudtaget inte interagerar tillsammans med pojkarna på förskolan. Han frågade därför Sara vilka hon brukar leka med. Sara svarade att hon leker med Inez, Eva och Lotta. Han frågade om hon även brukar leka med pojkarna men till svar fick han ett bestämt nej. När han frågade om anledningen till detta svarade Sara att ”pojkar leker för stöjigt”. Saras tydliga avståndstagande från att leka tillsammans med pojkarna fick oss att vilja ta reda på mer om barns tankar kring lek.

Eftersom vi länge varit intresserade av och läst mycket om genus i vår utbildning fick också genus bli vår utgångspunkt. Vi ville undersöka hur pojkar och flickor, på två olika förskolor, uppfattar leken och vad det eventuellt kan finnas för skillnader och likheter i deras tankar. Tänker alla flickor som Sara, att pojkarna ”leker för stöjigt” och därför inte är något roliga att leka med, eller är Sara ensam om att tänka så? Vad tänker pojkarna om sin lek och vad brukar de leka?

De böcker vi tidigare läst om barns lek konstaterar alla att det finns en tydlig skillnad i hur, med vem och med vad pojkar och flickor leker. Pojkar leker med pojkar, de leker oftast långt ifrån pedagogerna och gärna så kallade vilda lekar, exempel på detta kan vara brottning, jaga eller krigslekar. Flickor leker med flickor och till skillnad från pojkarna leker de gärna stillsamma lekar exempelvis *mamma*, *pappa*, *barn* eller *affär* och de leker ofta nära pedagogerna. Vi ville ta reda på om detta också är barns uppfattning om lek. Vi ansåg det vara intressant att undersöka vad pojkar och flickor själva uttrycker att de gärna leker, med vem och var.

För att kunna undersöka vilka eventuella likheter och skillnader som finns i hur pojkar och flickor tänker om leken bestämde vi oss för att göra en kvalitativ intervjustudie med barn från två olika förskolor. Den ena förskolan har som fokus att arbeta med språk och matematik på ett lekfullt sätt, den andra förskolan använder i sitt arbete en medveten genuspedagogik.

I detta arbete väljer vi att definiera genus som: *det sociala könet*. Det är med andra ord skapat utifrån sociala och kulturella förväntningar om vad som anses vara manligt och kvinnligt (Henkel, 2006). Vidare utgår vi i denna studie från ett sociokulturellt perspektiv, det vill säga att den sociala omgivningen och kulturen är det som är mest avgörande för individens lärande och utveckling (Säljö, 2005).

---

¹ Namnen är fingerade

Bakgrund

Barns lek

Pramling & Asplund (2003) refererar till Johnsson och Yawkey som hävdar att leken haft olika definitioner genom tiderna och har det än idag. Löfdahl (2004) menar att det är svårt att ge lek en viss definition. Något som dock är gemensamt för alla definitioner av begreppet lek i den västerländska världen är att lek är kopplat till aktiviteter som barn gör och som anses viktigt för deras utveckling. Pramling och Asplund (2003) diskuterar huruvida lek och lärande är kopplat till varandra. Författaren refererar till Lillemyr et. al. (2001a & 2001b) om deras syn på vad barn lär sig i leken, så som att förstå andras perspektiv, utveckla det emotionella, kognitiva och att utveckla sin problemlösningsförmåga.

I slutet av 1800-talet kom de första psykologiska teorierna om barns lek. Tankesätten kring barns lek skiljer sig från då till nu. Den centrala skillnaden är att forskarna förr ofta studerade inom ett perspektiv och en teori medan forskarna idag använder sig av olika teorier och perspektiv för att försöka förklara hur leken uppstått, varför den uppstått, men även hur den utvecklats och vilket syfte leken har (Löfdahl, 2004). Hjorth (1996) hävdar att tidigare forskning kring barns lek oftast intresserat sig för barns synliga beteenden och detta har undersökts genom observation som metod. Enligt författaren räcker inte detta om man vill förstå vad leken egentligen handlar om och vad den betyder. För att kunna komma åt detta måste även barns tankar om lek synliggöras.

Hjorth, 1996 refererar till Vygotskij som anser att leken är den dominerande verksamheten i förskoleåldern. Detta innebär att leken spelar en viktig roll i barnens utveckling. Leken är en källa till livsglädje. I leken kan barn förverkliga sina drömmar och önskningar. De upplever samhörighet, egenvärde och kompetens. Ingen vuxenstyrd aktivitet kan skänka dem liknande glädje eller möjligheter som deras egen lek ger dem. De leker här och nu utan att tänka på framtiden, leken är ett mål i sig. Leken beskrivs oftast med ord som lustfylld, fri, spontan, symbolisk, engagerande och social (Hjort, 1996; Pramling & Asplund, 2003). Lango et. al. (2002) hänvisar till Hangaard (1985) som skriver att leken är ett fenomen, en rörelse som bara dyker upp och att barnen är mitt i den. Det är någonting som uppstår utan någon större ansträngning. Leken har en stor betydelse för barns utveckling av individualitet. I leken lär de sig att förstå andra människor och att förstå världen runt omkring. Öhman (2003) anser att det som utvecklar leken och för den vidare är glädjen över den delade upplevelsen. Samspel och gemenskap är alltså viktiga ingredienser för att barnets förmåga till lek ska utvecklas. Lek är barns spontana verksamhet. I leken ger barn uttryck för sin verksamhetslust, nyfikenhet och strävan att förstå. De utvecklar sina kunskaper, färdigheter och sin kompetens. Dessutom växer barns självkänsla genom lek, det ökar deras självkänedom och deras förmåga att ta ansvar (a.a.).

I leken kan barn pröva olika scenarier och olika förhållningssätt utan att det behöver få några allvarliga konsekvenser skriver Knutsdotter (2003). Om leken upplevs farlig är det bara att kliva ur den och in i den trygga verkligheten igen. I leken förvandlar barn verkligheten till något annat. Bordet blir till en båt och kompiserna blir en drake. I leken behandlas omvärlden efter vad barn omvandlat den till. Det är de inre föreställningarna som råder över de yttre omständigheterna. Om köksmattan i leken föreställer en glödande vulkan kan man helt enkelt inte gå på mattan just då. Denna förvandling, alltså att i tanken förvandla eller omforma något till något annat, är grunden i mänsklig intellektuell aktivitet hävdar författaren (a.a.).

Barns rollek handlar om att försöka förstå den sociala värld de lever i. Tidigare, i småbarnsåldern, har barns lek styrts av föremål, i förskoleåldern blir det istället den vuxne förebilden som barnet försöker efterlikna. Det är rollen som styr barnets handlingar i leken och det är rollen som ger handlingarna dess mening. Barn som leker generaliserar och på så sätt framhävs det typiska och allmänna. En pojke som leker pappa föreställer sig alltså inte sin egen pappa utan pappor i allmänhet (Hjorth, 1996).

Knutsdotter (2003) skriver att barn i leken förhåller sig till verkligheten på minst två tolkningsplan, verklighetens och lekens tolkningsplan. Två barn som leker brottnings signaler genom sitt beteende att de ska fånga varandra och brotta ner den andre på marken, samtidigt signalerar de genom små signaler att det bara är på lek. Författaren menar att lekskickliga barn när som helst kan kliva in eller ur leken. För att visa varandra att det bara är lek signalerar de med ögon, mimik, röstläge, sätt att tala och bete sig. Att behärska dessa signaler blir näst intill avgörande för om barn ska kunna delta i leken eller inte (a.a.).

Batteson (i Pramling & Asplund, 2003) antyder att barn måste ha en gemensam grund att utgå ifrån för att de ska kunna leka ihop. Sawyer i Pramling och Asplund (2003) menar att leken skapas i en situation och att alla är med och formar den. Vidare menar Pramling och Asplund (2003) att en inbjudande miljö bidrar till lek. Den ska vara fantasifull och kreativt skapad. Författaren hävdar dock att lek uppstår vare sig omvärlden vill det eller inte. Leken är barns egen värld och deras innersta väsen. Det är barns eget sätt att lära sig hur samhället är konstruerat, på ett naturligt sätt.

Det är inte garanterat att ett barn är med och leker bara för att det finns på plats där leken pågår. Barn ska i leken känna hängivenhet och engagemang. Leken är oersättlig. Om leken försvinner tappar barnen sin identitet (Lango, et. al. 2002). Leken sätter guldkant på vardagen (Knutsdotter, 2003).

Sammanfattningsvis är leken svår att definiera, den är dock kopplad till aktiviteter som barn utför och anses viktig för deras utveckling (Löfdahl, 2004). Tidigare forskning kring barns lek har oftast intresserat sig för synliga beteenden som undersökts genom observation. För att förstå vad leken egentligen handlar om och vad den betyder måste även barns tankar om lek synliggöras (Hjorth, 1996). Det kommer att vara det centrala i vår undersökning, *barns tankar om lek*. I kommande avsnitt definierar vi begreppet *genus*.

Definition av genus

Kön står enligt Henkel (2006) för det biologiska könet. *Genus* däremot står för det sociala könet. Författaren beskriver genus som de egenskaper samhället och människorna i samhället tillskriver människor beroende på deras biologiska kön. Då det talas om feminina respektive maskulina egenskaper eller beteenden talas det alltså om *genus*. Genus förändras, det återskapas och görs. Ett exempel på detta är att det för 100 år sedan ansågs underligt med kvinnor i Sverige som bar byxor. Idag bär kvinnor byxor utan att någon reagerar över detta. Genus tar sig olika uttryck beroende på var i världen vi befinner oss, det som anses manligt och kvinnligt i Sverige behöver inte anses vara det i andra länder (a.a.).

I detta arbete väljer vi att definiera genus som: *det sociala könet*. Det är med andra ord skapat utifrån sociala och kulturella förväntningar om vad som anses vara manligt och kvinnligt (Henkel, 2006).

Begreppet genus infördes inom den samhällsvetenskapliga och humanistiska forskningen (Hedlin, 2008). Forskarna var i behov av ett begrepp för att kunna beskriva de socialt och kulturellt skapade föreställningarna om vad som ansågs manligt eller kvinnligt. De syftade inte på det biologiska könet utan på det föränderliga och sociala könet. Ett genusperspektiv ger uttryck för det sociala och kulturella kön en människa formas till (a.a.).

Genus

”Flickor och pojkar skall i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller” (Lpfö 98, s. 4).

När flickor och pojkar beskrivs, beskrivs då hur de är eller hur de förväntas vara och är det någon skillnad på dessa två beskrivningar undrar Wahlström (2003). Författaren menar att det som förväntas av pojkar och flickor ofta skiljer sig ganska mycket från hur det ser ut i verkligheten. I och med att förväntningar, omedvetna eller inte, finns om hur pojkar och flickor ska vara så styrs också människors agerande efter dessa. Detta innebär att pojkar och flickor ofta bemöts olika beroende på vilket kön de har, vilket i sin tur leder till att alla, mer eller mindre omedvetet, ingår i beteendemönster som styrs av våra könsroller. Beroende på om man är en flicka eller pojke förväntas olika beteenden och du blir också bemött efter vilket kön du har. Vuxna bidrar till att upprätthålla dessa mönster varje gång som förväntningarna får oss att bemöta flickor och pojkar olika (a.a.). Hedlin (2006) refererar till Hirdman som benämner detta som ett slags genuskontrakt vi föds in i. Ett kontrakt som inte skrivs på men som till viss del påtvingats oss från tidigare generationer. Det är en överenskommelse människor emellan hur manligt och kvinnligt ska vara.

Svaleryd (2002) ställer frågan om människor föds till människa eller ett kön. Författaren menar att den första frågan nyblivna föräldrar får är om det blev en pojke eller flicka. Könet spelar en stor roll för hur människor blir bemöta och hur de väljer att leva sina liv. Beroende på om man föds med kvinnligt eller manligt könsorgan så uppfostras människor till olika sociala varelser med olika uppfattningar och roller, till dessa roller knyts bland annat olika intressen, färger, leksaker och språk. Författaren menar att genus är vad det kulturella arvet och det sociala systemet format människor till. Genus omfattar vårt kulturella, sociala och biologiska kön (a.a.).

Många föräldrar och även pedagoger uttrycker ofta, enligt Svaleryd (2002), att de uppfostrat sina pojkar och flickor likadant men att barnen ändå uppvisat olika sidor redan vid tre års ålder. Flickorna lekte med dockor och pojkarna med bilar trots att föräldrarna, enligt dem själva, inte varit med och styrt eller uppmuntrat varken det ena eller andra. Författaren menar att detta anses vara ett argument för att könsmönster har med gener att göra och därmed menar många att debatten om genus bör vara avslutad. Det många glömmer i dessa debatter är att barn redan från födseln omges av samhällets könsordning (a.a.).

Eidevald (2009) menar att beskrivningar av flickor och pojkar från forskare, förskollärare och föräldrar många gånger snarare förstärker än utmanar den traditionella bilden av pojkar och flickor. Författaren menar att när man jämför exempelvis pedagogers bemötande mot pojkar som grupp och flickor som grupp visar den på en stereotyp bild av de vuxnas bemötande istället för olikheterna mellan individerna, oavsett kön. Flickor beskrivs som lugna, välanpassade och passiva och pojkar som aktiva och impulsiva, detta menar författaren är egenskaper som det inte går att veta om de återfinns hos alla flickor och pojkar för de har inte studerats på individnivå. Nordberg (2005) skriver att forskning visar att det är större skillnad

mellan individer än det är mellan pojkar och flickor. Svaleryd (2002) anser dock att det inte går att diskutera genus på individnivå.

Redan i förskoleåldern skapar barn sig en uppfattning om kön. Vid fem års ålder har de en klar bild av hur pojkar och flickor ska vara och bete sig (Freeman, 2007). Eidevald (2009) refererar till Hellman som konstaterar att barn är med och aktivt upprätthåller de könsmonster som finns i samhället och menar att barn utan större problem kan beskriva hur pojkar och flickor förväntas vara. Joyce McDougall (i Svaleryd, 2002) menar att den största kränkningen ett barn kan uppleva är när det upptäcker att de är en pojke eller flicka och samtidigt förstår att de därför inte kan vara både och, de måste vara antingen eller. Barn uppfattar tidigt hur pojkar och flickor är och hur de inte är. Hellman (i Eidevald, 2009) menar istället att könsmonster inte kan direktöversättas med vad barn faktiskt gör. Både pojkar och flickor provar såväl feminina som maskulina positioner, de placerar sig alltså inte enbart på den ena eller andra sidan. Det går dock inte att neka till att det feminina oftast kopplas ihop med flickorna och det maskulina med pojkarna skriver författaren.

Barn är inte könsstereotypa, det är istället de vuxna som måste ta ansvar för vilka normer och värderingar de medvetet eller omedvetet överför till barnen (Henkel, 2006; Davies, 2003). Enligt Svaleryd (2002) har barns uppfattningar om pojkar och flickor att göra med att de har utforskat sätt att bete sig, handla och vara på. Utifrån de reaktioner och den respons barnen fått på sitt handlande har de också fått en uppfattning om vilka positioner som är lämpliga endast för flickor respektive pojkar. Författaren menar till exempel att flickor ofta läser av att deras roll är att vara snälla och lydiga medan pojkarna snabbt förstår att de tillåts ta mer plats och utrymme än flickorna och på så vis får lov att kliva in i en slags huvudroll.

Flickor/kvinnor och pojkar/män lever i olika verkligheter skriver Henkel (2006). I dessa verkligheter gäller olika informella regler. Dessa regler gör att människor i praktiken inte har samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter som kvinna och man eller pojke och flicka. Som ett resultat av att flickor/kvinnor och pojkar/män lever under olika informella regler så begränsas också deras handlingsutrymmen på olika sätt. Med handlingsutrymme menar författaren det möjliga utrymme som varje människa har att röra och uttrycka sig på. Författaren exemplifierar med en flicka som inte får smutsa ner kläderna i leken eller en pojke som inte får tala om känslor. Davies (2003) beskriver detta som att samhället använder sig av ett specifikt men inte uttalat språk som barnen lär sig under sin uppväxt. Detta är viktigt för att barnen ska bli accepterade och lära sig de särskilda könsens positioner. Detta bidrar till att kvinnor liksom män blir begränsade i exempelvis frågor som jobb men det öppnar upp möjligheter i det sociala och personliga livet.

Pojkflickor, flickor med maskulina uttryck, har det lättare och blir mer accepterade än flickpojkar, det vill säga pojkar med feminina sidor och uttryckssätt. Pojk- och mansrollen kan i princip innehålla vad som helst, bara den inte sammanfaller med hur flickor och kvinnor är eller beter sig (Gens, 1998). Forskning från 1990-talet och framåt visar att det kön som i störst utsträckning bryter mot tydliga könsmonster är flickorna (Kåreland, 2005). Samhället är uppbyggt efter en manlig norm vilket skulle kunna översättas med att mannen utgör mallen för det allmängiltiga och mänskliga. Kvinnan ska alltså rätta sig efter denna norm (Hedlin, 2006).

Genus i förskolan

Rithander (1991) beskriver förskolan som en miljö där de vuxna tillsammans med barnen ger flickorna birollen och pojkarna huvudrollen. Pojkarna hörs och syns, de tar, får och ges mycket uppmärksamhet. Flickorna lär sig att de kommer i andra hand, är mindre viktiga, inte så intressanta eller roliga och värda mindre uppmärksamhet. Författaren menar att flickor och pojkars självuppfattning formas i dessa situationer, de lär sig hur flickor och pojkar förväntas vara. I sagor och böcker framställs pojkar ofta som kraftfulla, långa, starka och snabba (Wahlström, 2003). Flickorna däremot, som ofta innehar birollen, framställs utan tydliga egenskaper. Hon finns med för att stötta pojkarna och för att dessa ska ha någon att rädda. Både huvudrollen och birollen har sina positiva och negativa sidor. Huvudrollen framställs som handlingskraftig och som en person som kan agera och vågar ta plats både för att själv växa som person eller för att hjälpa andra. Däremot kan mycket som huvudrollen gör ske på andras bekostnad. Birollens positiva sidor har med lyhördhet och stöttande att göra och redan där överlappar de negativa sidorna de positiva, om du alltid ska vara lyhörd och hjälpsam för att lyfta fram någon annan kan detta leda till självutplåning. Författaren menar att det är viktigt att komma ihåg att det inom jämställdhet handlar om att bredda och vidga snarare än att stoppa. Med det vill hon säga att både flickor och pojkar ska få ha huvudrollen. Däremot uppstår det ett problem när samma typ av budskap ensidigt upprepas i alla lägen och aktiviteter, till exempel när pojkarna ständigt får huvudrollen i alla berättelser (a.a.).

Flickor och pojkars lek

Fabes, Martin och Hanish (2003) undersökte könets påverkan i barns val av lek. Undersökningen visade bland annat att pojkars lek var mer aktiv och högljudd än flickors lek. Flickorna lekte oftare nära personalen medan pojkarna valde att leka längre ifrån personalen. Rithander (1991) skriver att både forskare och förskolepersonal är överens om att flickor och pojkar i förskolan ofta gör olika saker, väljer olika lekmaterial, har olika innehåll i sina lekar och förlägger sina aktiviteter till olika delar av förskolan. Även Svaleryd (2002) diskuterar detta då hon menar att barns val av lek och aktiviteter är styrda av de kulturella och sociala förväntningarna som är knutna till det egna och motsatta könet. Trots att flickor och pojkar i förskolan ska utsättas för samma pedagogik, ska följa samma regler, rutiner och ha tillgång till samma material, sker ändå en tydlig uppdelning då barnen själva får välja vad de vill göra och med vem de vill leka. Kåreland (2005) och Svaleryd (2002) hävdar att under den fria leken, det vill säga den tid under dagen då barnen väljer fritt vem de vill vara med och vad de vill göra, väljer pojkar att leka tillsammans med pojkar och flickor väljer att leka med flickor. Pojkarna väljer att umgås i vissa rum med en typ av leksaker och flickorna i andra rum, ofta nära de vuxna, med andra typer av leksaker. Svaleryd (2002) menar att detta begränsar barns erfarenhet och lärande och skriver att dessa könsstereotypa mönster förmodligen får stor betydelse för hur pojkar och flickor formar sin framtid. Ferre och Lieve (2000) anser att friheten att välja blir mer och mer begränsad ju äldre barn blir.

Kön framstår som en viktig faktor då det handlar om barns lek. Barns kön avgör dess lekbarhet, det vill säga möjlighet att skapa tillhörighet och att få vara en del av gemenskapen. Barn upprätthåller ett etablerat genusmönster genom deras vilja att vara normala. De vet vad som förväntas av dem (Öhman, 2007).

Den generella uppfattningen om flickor och pojkar är att de har olika egenskaper, väljer att leka olika lekar och med olika leksaker beroende på om de är just flickor eller pojkar

(Svaleryd, 2002). Kåreland (2005) refererar till Thorell som dock anser att pojkar och flickor, i sina lekar, ofta berör samma slags områden men att lekarna, när de gestaltas ser de olika ut.

Henkel (2006) och Wahlström (2003) menar att vuxna, i all välmening, styr in barn i olika lekar beroende på om de är pojkar eller flickor. Barnen uppfattar detta och blir också positivt bekräftade när de håller sig inom ramen för sin könsroll. De lär sig snabbt vad som förväntas av pojkar och flickor. Att flickor gillar rosa och att leka med dockor och pojkar gillar blått och att leka med bilar har enligt Henkel (2006) ingenting med någon rosa flickgen eller blå pojkgen att göra, det handlar istället om vuxnas föreställningar och förväntningar om hur flickor och pojkar ska vara.

Barn tematiserar de kulturella normer som är knutna till män och kvinnor (Hjorth, 1996). Pojkar håller sig till lekar som speglar superhjaltevärlden, de bygger och använder sig av konstruktionslekar. Sport och tävling är även det en stor del i pojkarnas lekvärld (Kåreland, 2005). Pojkars fantasilek har många olika teman och inspirationen kommer ofta från TV och film. Pojkars lekar tar ofta mer plats än flickors. Kuddrum eller stora lektrum brukar därför ofta fyllas av pojkar, där finns plats för att jaga varandra, brottas och leka krig (Rithander, 1991). Pojkar använder en kort del av tiden till att organisera lek och är mer självständiga än flickor (Graf, Helmadotter & Ruben, 1991). Wahlströms (2003) observationer från förskolan visade att pojkar lekte på distans från de vuxna och visade oberoende och självständighet. De lekte ofta i stora grupper, tog och gavs rollen som ledare. De experimenterade och testade mycket och var tävlingsinriktade. I leken tränade de initiativförmåga, kroppsuppfattning, jagkänsla, mod, styrka, grovmotorik, ledarskap och hierarki, även Nordahl (1995) och Svaleryd (2002) konstaterar detta. Om någonting i leken inte blir som det ska går oftast pojkarna till fysiskt angrepp (Kåreland, 2005). Pojkar löser konflikter genom ett regelsystem som ofta är dikterat av pojken i ledarposition. Konflikterna kan ofta uppfattas som bullriga och högljudda men blir också ofta lösta (Gens, 1998).

Enligt Kåreland (2005), Gens (1998) och Fabes, Martin och Hanish (2003) är kommunikationen inte en lika stor del av pojkars lek som flickors. Ofta är konversation flickors huvudsakliga sysselsättning. I flickors rollekar är kommunikationen ett viktigt verktyg. Flickor tränar språket i mycket högre grad än pojkar. Flickornas språk i leken tar aldrig slut, den är intensiv och har en berättande ton.

Till skillnad från pojkarna löser flickorna konflikter genom att hitta på något annat. Deras konflikter är tysta och näst intill osynliga. Flickors sätt att hantera konflikter kan förklaras på så vis att de hanterar dem genom att undvika det som framkallar dem (Gens, 1998). Flickor använder ofta sitt kroppsspråk för att visa missnöje (Kåreland, 2005). Graf, Helmadotter och Ruben (1991) konstaterar att flickor i deras lek har en tydlig och välorganiserad struktur där de samarbetar för att få svar på alla frågor. Flickors lekar är fantasifulla rollekar och i stort sett fria från regler. Det uppstår sällan tävlingar, istället är sociala relationer en stor del av flickors lek. De leker ofta två och två eller i små grupper, de övar mer finmotoriska lekar än grovmotoriska. Enligt Rithander (1991) brukar flickor ofta stå för det som kallas pyssel på förskolan, det kan handla om att rita, måla, klistra, sy, trä pärlor eller lägga pärlplattor med mera. Kåreland (2005) skriver att flickor gärna leker estetiska lekar, de sjunger, dansar, spelar teater och leker prinsessor. Flickor övar i sina lekar känsla för färg och form, kreativitet, koncentrationsförmåga, känslighet, inkännande, inlevelseförmåga, skicklighet i relationer och förmåga att visa känslor som omtanke och ömhet (Rithander, 1991 & Nordahl, 1996).

En tydlig skillnad mellan flickors och pojkars beteende i förskolan är deras förhållande till de vuxna menar Rithander (1991). Flickor söker sig i högre grad än pojkar gör till de vuxna.

Henkels (2006) undersökning om hur barn leker visade att pojkar oftast leker med pojkar och flickor oftast leker med flickor. När hon talade med barn i förskolan och skolan och frågade varför det ofta var så uppdelat i flick- och pojkgrupper svarade flickorna att pojkarna var busiga, bråkiga och att de förstörde, därför ville de heller inte leka med dem. Pojkarna svarade att flickorna bara lekte flicklekar och att de inte vill leka flicklekar, några visste inte ens vad flickorna brukade leka. Författaren menar att detta var en stor skillnad mellan könen, att många av pojkarna inte var insatta i vad flickor lekte medan alla flickorna visste vad pojkarna lekte. Detta kan enligt författaren förstås som att flickors lek värderas lägre än pojkars (a.a.).

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att undersöka vilka eventuella likheter och skillnader som finns, mellan två förskolor, i hur pojkar och flickor tänker om leken. Vi vill jämföra en förskola som arbetar medvetet med genus med en förskola som inte har genus som inriktning. Utifrån syftet har vi formulerat följande två frågeställningar med tillhörande underfrågor:

Hur väljer barnen att presentera rummen på förskolan?

- Vilket rum leker de helst i?
- Vem bestämmer i rummen?

Hur väljer barnen att leka på förskolan?

- Med vem leker de?
- Vad leker de?

Vi har valt dessa frågor då vi är intresserade av att ta reda på var barnen leker, med vilka och vad.

Metod

I detta avsnitt presenteras hur vi gått till väga då vi genomfört vår studie. Inledningsvis beskrivs datainsamlingsmetod, sedan procedur och därefter urval och bortfall. Slutligen presenteras databehandling och etiska aspekter.

I texten benämner vi oss själva som intervjuare.

Datainsamlingsmetod

Syftet med arbetet var att undersöka vilka eventuella likheter och skillnader som fanns, mellan två förskolor, i hur pojkar och flickor tänker om leken. Vi ansåg kvalitativ intervju vara bästa metoden. Trost (1993) menar att den kvalitativa studien är rimlig då det till exempel handlar om att försöka förstå människors sätt att handla, resonera eller reagera. Vi ville också använda oss av denna metod då den gav oss möjligheten att, under intervjuerna, ställa följdfrågor till barnen och på så sätt föra samtalet vidare. Under intervjuerna användes en diktafon för att vi i efterhand skulle kunna lyssna på och analysera det insamlade materialet.

Vi är medvetna om att intervju som metod har sina begränsningar. Metoden ställer bland annat höga krav på frågornas utformning menar Stukat (2005). Författaren menar att frågorna måste kunna förstås av alla och vara tydliga. Det är viktigt att välja rätt sorts frågor, ledande frågor, förutsättande frågor och frågor som är värdeladdade med ord och uttryck bör ej användas.

I studien har fyra olika intervjutillfällen ägt rum. Vid intervjutillfälle ett valde vi att intervjua barnen två och två. Vi ville undvika att barnen skulle känna sig i underläge då vi var två vuxna. Dessutom ville vi ge dem möjligheten att tillsammans utveckla sina tankar om lek. Hjorth (1996) menar att gruppintervjuer ger fylligare data då barnen griper in i varandras berättelser och utvidgar dessa. Istället för att sitta ner i ett rum och ställa frågorna valde vi att låta barnen visa oss rummen på förskolan, en form av livsformsintervju (Öhman i Banér, 2007). Samtidigt som barnen visade oss runt ställde vi frågor till dem (se bilaga 2). Hjorth (1996) menar att barnintervjuer kan behöva kombineras med andra metoder för att de ska bli användbara. Därför valde vi att använda rummen som stimulans för barnen under intervjuerna. De frågeområden som berördes under intervjutillfälle ett var vad de lekte i rummen, vilka som lekte där och vilka som bestämde. Vid andra intervjutillfället valde vi att intervjua barnen enskilt (se bilaga 3). Detta på grund av att vi ville att barnen skulle svara utifrån sig själva och inte bli påverkade av någon annan. Frågorna som berördes handlade om barns val av lekkamrater och aktiviteter.

Procedur

Då vi bestämt oss för att genomföra en intervjustudie med barn i fyra till femårs ålder påbörjade vi arbetet med att hitta två lämpliga förskolor. Vi såg helst att den ena förskolan skulle arbeta medvetet med genus för att kunna jämföra med en förskola där genus inte var en lika stor del av arbets sättet. Då vi funnit två passande förskolor, *Förskola SM²* och *Förskola*

---

² Förskola med inriktning Språk och Matematik

G³, kontaktade vi dessa. Efter att förskolorna givit oss tillstånd att göra undersökningen hos dem kontaktade vi vårdnadshavarna genom ett informationsbrev (se bilaga 1). I brevet gavs information om vilka vi var, vad vi ville göra och varför. Där stod också att intervjuerna skulle spelas in med hjälp av en diktafon. För att barnen skulle kunna delta i våra intervjuer behövdes vårdnadshavares underskrift. Personalen på förskolorna hjälpte oss med insamlingen av dessa underskrifter.

Under tiden vi väntade på svar från vårdnadshavarna skrev vi intervjufrågorna (se bilaga 2). Intervjuerna gick ut på att barnen skulle få visa oss runt i lokalerna på förskolorna. Tanken var att barnen, två och två, skulle berätta för oss hur de lekte, vem de lekte med och vem som bestämde i leken i vardera rum.

Vid första intervjutillfället på *Förskola SM* valde vi att vara på plats en timme innan intervjuerna skulle börja. Detta på grund av att vi ville hinna bekanta oss med barnen och prata med personalen. Vi samtalade med pedagogerna om vilka vårdnadshavare som givit sitt godkännande till att deras barn fick delta i intervjun. Vi ville intervjua barnen parvis, pojkar med pojkar och flickor med flickor. Vi ville ta del av flickors respektive pojkars uppfattningar om lek. Med andra ord var det inte det enskilda barnets tankar om lek som denna gång stod i fokus. Tillsammans med personalen kom vi fram till vilka barn som skulle kunna intervjuas ihop. Något som vi inte hade räknat med var att förskolan den dagen skulle få nya fönster. Barnen var därför tvungna att vistas inomhus eftersom alla nya glasrutor stod ute på gården. Detta fick som följd att de barn som inte intervjuades fanns lekande i lokalerna under tiden vi var där. I början av varje intervju berättade vi för barnen vilka vi var och vad vi ville att de skulle hjälpa oss med. Barnen fick därefter välja i vilken ordning de ville visa rummen. Eftersom det var öppet mellan två avdelningar och barnen fick leka var de ville fanns det mycket för barnen att visa oss. I varje rum samtalade vi med barnen om vad de tyckte om att göra där och vem de brukade leka med. Under samtalen var vi noga med att sätta oss på huk för att visa barnen att vi lyssnade på dem och att vi var intresserade. Som avslutning på intervjuerna ställde vi frågan ”vilket rum tycker du är roligast att leka i?”. Sammanlagt intervjuades sju barn, tre flickor och fyra pojkar. En flicka intervjuades ensam då hennes intervjukompis valde att inte delta.

Vid första intervjutillfället på *Förskola G* deltog vi vid frukosten för att hinna samtala med barnen. Efter frukosten gick barnen ut och vi kunde då genomföra intervjuerna utan att några andra barn fanns inne i lokalerna. Då pedagogen var tvungen att gå ut på gården med alla barn gav denne oss fria händer att välja vilka barn som skulle intervjuas tillsammans. Tillvägagångssättet var detsamma som vid intervjutillfället på *Förskola SM*. Tre flickor och sex pojkar intervjuades. Även denna gång intervjuades en av flickorna ensam då det endast fanns tre flickor på den avdelningen den dagen.

Efter att vi samlat in nödvändig data och skrivit utsagor av intervjuerna upplevde vi resultatet otillräckligt. Vi ansåg att många av de frågor vi ställt till barnen och tillvägagångssättet inte helt stämde överens med arbetets syfte. Vi bestämde oss därför för att genomföra ytterligare intervjuer med nya frågor (se bilaga 3). Dessutom valde vi denna gång att sitta ner med ett barn i taget istället för att gå runt med två barn. Vid andra intervjutillfället bestämde vi oss för att besöka en förskola var. En av anledningarna till detta var att ta vara på tiden på bästa sätt. En annan var för att barnen skulle slippa känna sig i underläge om de blivit intervjuade av oss båda två samtidigt.

---

³ Förskola med inriktning Genus

Vid intervjutillfälle två på *Förskola SM* gick intervjuerna till på följande vis: barnen fick komma in en och en i ett avskilt rum. Detta rum används i vanliga fall av personalen som samtalsrum. Intervjuaren och barnet satt snett bredvid varandra vid ett bord. Detta för att få en bra ögonkontakt men också för att det inte skulle kännas som ett förhör utan mer som ett samtal, vilket Doverberg och Pramling (2000) förespråkar. Ingen annan befann sig samtidigt i rummet. Vid varje intervju ställdes åtta frågor, samtalen tog cirka fyra minuter per barn. Två barn valde att bli intervjuade tillsammans, övriga intervjuades var och en för sig. Sammanlagt intervjuades sex barn varav tre flickor och tre pojkar. Tillvägagångssättet vid det andra intervjutillfället på *Förskola G* var detsamma som på *Förskola SM* vid andra tillfället. Intervjuerna utfördes på barnens avdelning i rummet där de äter sina måltider. Fyra flickor och fem pojkar intervjuades totalt. Då alla intervjuer genomförts skrevs utskrifter av det insamlade materialet.

Urval

Två kommunala förskolor i Mellansverige deltog i studien. De valdes ut efter kriterierna att den ena förskolan skulle arbeta genusmedvetet medan den andra inte behövde göra det. Den första förskolan (*Förskola SM*) har som fokus att arbeta med språk och matematik på ett lekfullt sätt. Förskolan består sammanlagt av fem avdelningar. I vår studie deltog, från denna förskola, två 3-5års avdelningar, vi benämner dessa som *Förskola SM*. På förskolan finns både könsstereotypa⁴ och könsneutrala⁵ leksaker. Den andra förskolan (*Förskola G*) använder i sitt arbete en medveten genuspedagogik. Förskolan består av tre avdelningar. Det var en 4-5års avdelning som, från denna förskola, deltog. Denna kommer att benämnas som *Förskola G*. Personalen har på denna förskola medvetet valt att inte ha några könsstereotypa leksaker i sin verksamhet utan använder sig istället av mer könsneutralt material.

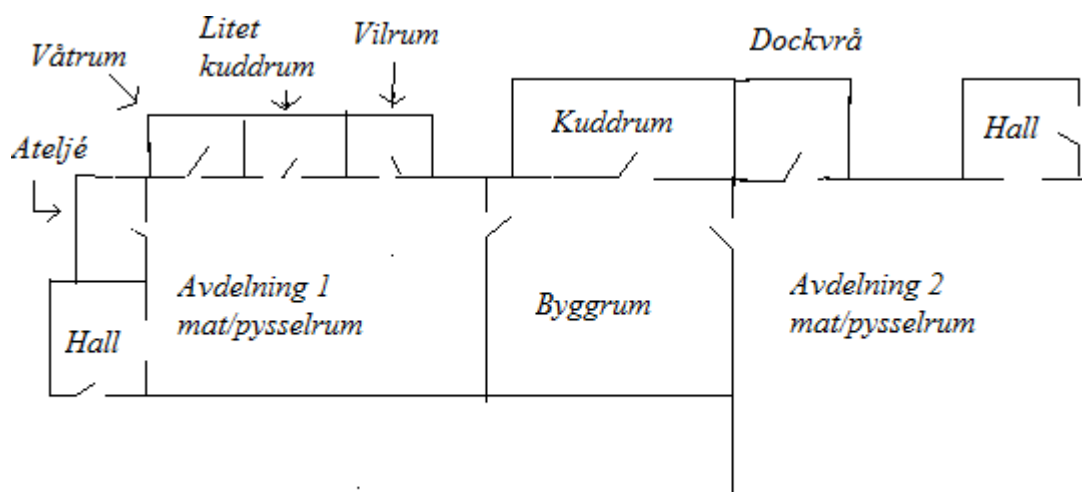
Barnen som deltog i vår studie garanterades anonymitet i informationsbrevet som skrevs till vårdnadshavarna. Detta säkerställdes genom att alla intervjuer vi genomförde i utskrifterna avkodades. Det går med andra ord inte att identifiera var studien ägt rum eller vilka som deltagit i den. Allt insamlat material, det vill säga ljudfilerna från intervjuerna, kommer vid arbetets slut att förstöras.

---

⁴ Leksaker som dockor, bilar, köksattiraljer

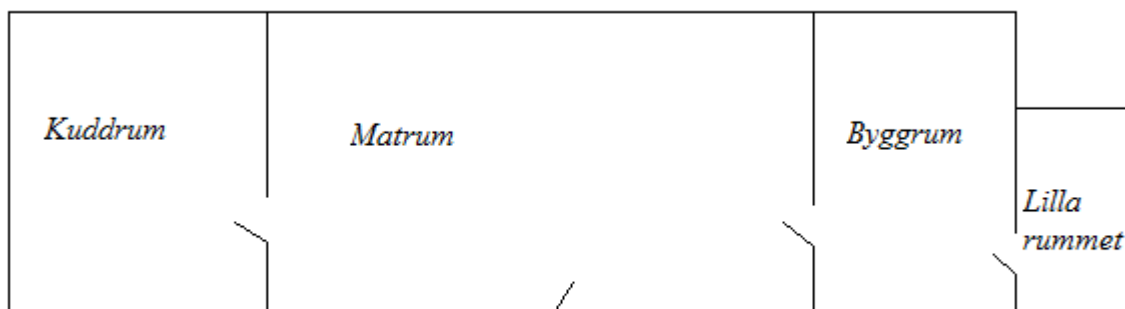
⁵ Leksaker som spel, pussel, temalådor med utklädningskläder, konstruktionsmaterial som skall kunna föreställa vad som helst

Förskola SM (se figur 1) består av 11 rum fördelade på två avdelningar.

Figur 1

Förskola G (se figur 2) består av fyra rum, alla på samma avdelning.

Figur 2

I undersökningen deltog 19 barn, de var i åldrarna 4 – 5 år. Sju flickor och tolv pojkar intervjuades. Förhoppningen var att kunna intervjua minst fyra flickor och fyra pojkar på vardera förskola vid vardera tillfälle. Deltagarantalet varierade dock då barnantalet och intresset för att delta skiftade. Vissa frågor besvarades heller inte av alla barn. Vid första tillfället på Förskola SM valde en flicka att inte delta. Vid tillfälle två valde en flicka och en pojke att inte delta. På Förskola G fanns vid första intervjutillfället endast tre flickor på den utvalda avdelningen den dagen vilket resulterade i att endast tre flickor deltog. Förutom det förekom inga fler bortfall.

Databehandling

Av det insamlade materialet skrev vi ner vad barnen sagt, dock inte i detalj, vi skrev så kallade utskrifter. För att tydligt se vad som skulle vara relevant för vår studie sammanförde vi resultaten från intervjuerna i tabeller, en tabell för varje fråga. Där skrev vi vad alla barnen svarat på varje fråga, utan att göra några kategoriseringar. Lantz (2007) skriver att det första steget i databehandlingen är att välja ut det som ska analyseras. Vi valde därför i det slutgiltiga resultatet att fokusera på fem av frågorna som ställts vid båda intervjutillfällena. Dessa frågor upplevde vi vara mest väsentliga för syftet med vår studie.

Etiska aspekter

Stukát (2005) menar att det i forskningssammanhang är viktigt att ta hänsyn till de etiska aspekterna. *Informationskravet* innebär att de personer som ska ingå i studien måste informeras om studiens syfte, att de deltar frivilligt och kan avbryta när de vill. Barnens vårdnadshavare meddelades via ett informationsbrev.

För att barn under 15 år ska kunna delta i en undersökning bör godkännande inhämtas från vårdnadshavare, detta står beskrivet i *Samtyckeskravet*. Därför ombads vårdnadshavare att ge sitt godkännande i informationsbrevet. I *Samtyckeskravet* står även att deltagarna själva får bestämma hur länge och på vilka villkor de ska delta. Dessutom ska de, utan att det ska få några negativa konsekvenser, kunna avbryta sitt deltagande när de vill. Barnen vi intervjuade fick själva avgöra om de ville delta eller inte, de hade även möjlighet att avbryta intervjun om de så önskade.

Konfidentialitetskravet innebär att de medverkande ska garanteras anonymitet. Personer eller platser som deltagit i en undersökning ska inte gå att identifiera. Utomstående ska inte ha möjlighet att komma åt insamlad data från undersökningarna. Alla intervjuer vi genomförde avkodades då vi skrev utsagor. Det går med andra ord inte att identifiera var studien ägt rum eller vilka som deltagit i den. Allt insamlat material, det vill säga ljudfilerna från intervjuerna, kommer vid arbetets slut att förstöras.

Enligt *nyttjandekravet* får det material som samlas in vid en undersökning endast användas för forskningsändamål, inga andra icke-vetenskapliga syften (a.a.). Vi som utfört studien och författat detta arbete är och kommer att vara de enda personerna som tagit del av det insamlade materialet. Det enda syftet som funnits med datainsamlingen har varit kopplat till denna studie.

I nästa avsnitt kommer vi att presentera de resultat vi fått från intervjuerna med barnen.

Resultat

Vi har i vår studie utgått från frågeställningarna: *Hur väljer barnen att presentera rummen på förskolan?* och *Hur väljer barnen att leka på förskolan?* Utifrån dessa har vi sedan skrivit två olika intervjuunderlag (se bilaga 2 och 3) som använts vid fyra olika intervjutillfällen. I resultatet kommer fem utvalda frågor från de fyra intervjutillfällena att behandlas. Under varje fråga uppvisas ett citat eller ett utdrag från någon av intervjuerna, sedan en sammanställning av svaren från barnen på de båda förskolorna. Tre av fem frågor kommer att presenteras i tabellform varav en kompletteras med två sociala kontaktnät, två av frågorna presenteras i löpande text.

I studien har totalt 19 barn intervjuats, sju flickor och tolv pojkar. I resultatet benämns flickorna som F1-F4 och pojkarna som P1-P5.

Fråga 1 - Vad tycker du är roligast att leka?

"Vi bara lekte en massa roliga saker, vi vet inte vad vi gör."

(Flicka 5 år)

Tabell 1. Vad är roligast att leka

Förskola SM	Roligast att leka
F1	Mamma, Pappa, Barn
F2	Rita
F3	Pippi
P1	Ben Ten ⁶
P2	Kurragömma
P3	Hoppa i kuddrummet
Antal Barn	6

Tabell 1 visar resultatet från Förskola SM. Resultatet visar att alla barnen svarar olika saker.

⁶ En figur i en TV-serie. En pojke som förvandlats till superhjälte och kan förvandla sig själv till olika rymdvarelser.

Tabell 2. Vad är roligast att leka?

Förskola G	Roligast att leka
F1	Mamma, Pappa, Barn
F2	Pussel och sånt
F3	Musspelet
F4	Kurragömma, Vara ute och träna
P1	Spelet
P2	Playdo
P3	Allt möjligt
P4	Tjuv och Polis
P5	Fotboll, Innebandy, Utebandy, Ishockey och Basket
Antal Barn	9

Tabellen visar resultatet från *Förskola G*. Resultatet visar att alla barn svarar att de leker olika saker.

Fråga 2 - Vilka brukar du leka med?

"Jag leker med Julia och Malin."⁷

(Flicka 4 år)

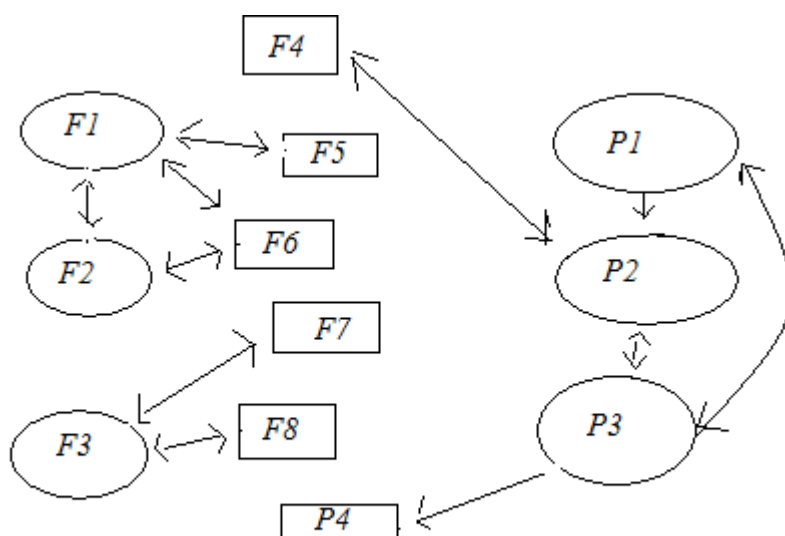
Tabell 3. Vilka brukar du leka med?

Förskola SM	Dessa leker jag med
F1	F2, F5, F6
F2	F1, F5, F6
F3	F7, F8
P1	P2, P3
P2	F4 och P3
P3	P1, P2, P4
Barnantal	6

Tabellen visar resultatet från *Förskola SM*. Resultatet visar att alla barn utom en pojke svarar att de endast leker med barn av samma kön.

Förskola SM: socialt kontaktnät

De barn som står skrivna i ovaler är de barn som intervjuades, de som står skrivna i rektanglar är barn som nämndes men inte intervjuades.

Figur 3

⁷ Namnen är fingerade.

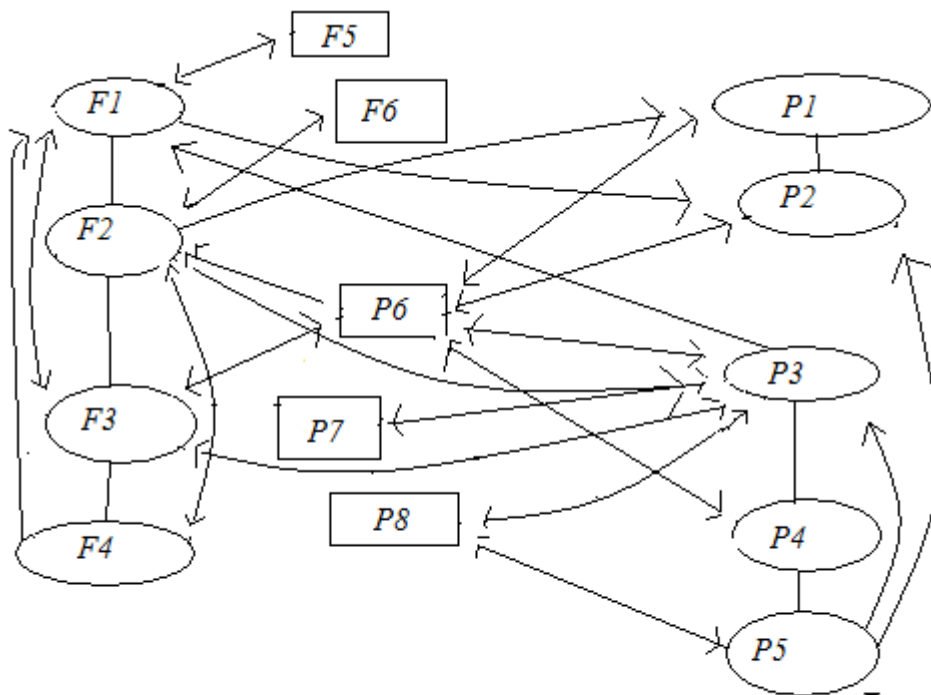
Tabell 4. Vilka brukar du leka med?

Förskola G	Dessa leker jag med
F1	P3 och F2, F3, F5
F2	F3, F6, F4, F1 och P6, P3, P1
F3	F1, F2 och P3, P6
F4	F1, F6, F2, F3
P1	P2, P6
P2	P6, P1
P3	P6, P4, P6, P8, P7 och F1, F3
P4	P3, P6, P5
P5	P8, P2, P3, P6, P4
Barnantal	9

Tabellen visar resultatet från *Förskola G*. Resultatet visar att alla flickor, förutom en, leker med både pojkar och flickor medan alla pojkar, förutom en, svarar att de endast leker med pojkar.

Förskola G: socialt kontaktnät

De barn som står skrivna i ovaler är de barn som intervjuades, de som står skrivna i rektanglar är barn som nämndes men inte intervjuades.

Figur 4

Fråga 3 - Vilket rum är roligast att leka i?

"Där inne i kuddrummet, för det ska bli en affär"

(Pojke 4 år)

Resultatet visade att flickorna vi intervjuade på *Förskola SM* tyckte det var roligast att leka i dockvrån och i hallen. Pojkarna tyckte att kuddrummet och byggrummet var roligast att leka i. På *Förskola G* tyckte alla flickorna att kuddrummet var roligast. Tre av de sex pojkarna ansåg, i likhet med flickorna, att kuddrummet var det roligaste rummet. Två menade att byggrummet var det roligaste, och en menade att det lilla rummet var roligast att leka i.

Fråga 4 - Vilka bestämmer i leken?

"Det är faktiskt Pedagog 1"

(Pojke 4 år)

Vid intervjutillfälle 1, då barnen fick visa oss runt på förskolan, frågade vi vem som bestämde i leken i de olika rummen. Resultatet visade att barnen på *Förskola SM* var överens om att alla var med och bestämde i 9 av 10 rum. Det var endast i ett av rummen som barnen berättade att det var de vuxna som bestämde. På *Förskola G* menade barnen att det var de vuxna som bestämde. Det var endast en pojke som sa att den som var äldst bestämde.

Fråga 5 - Vad leker flickor och pojkar med flickor och pojkar?

Intervjuare – ”Vilka är det som brukar leka här inne mest då”?

Flicka – ”Killar”.

Intervjuare – ”Killar brukar leka här”.

Flicka – ”Mest”.

Intervjuare – ”Ja, vad brukar killarna leka då”?

Flicka – ”Krig och allt möjligt. Dom gör det. Killar brukar tycka om det”.

Intervjuare – ”Ja ok”.

Flicka – ”Men inte tjejer”.

Intervjuare – ”Tycker du om att leka med killar då”?

Flicka – ”Mmm, P1 och P2”.

Intervjuare – ”Ja, vad brukar ni leka då”?

Flicka – ”Då brukar vi leka något snällare”.

Intervjuare – ”Ja, ok. Brukar inte tjejer leka krig då”?

Flicka – ”Nej, de tycker inte om det såklart. De brukar inte köra krig”.

Intervjuare – ”Nähe, vad brukar tjejer köra då”?

Flicka skrattar till lite.

Intervjuare – ”Eller vad brukar de göra, eller leka”?

Flicka – ”De brukar mest göra sådana där saker som är snälla. Men vet du, killar och tjejer kan kolla på Star Wars”.

(Flicka 5 år)

Tabell 5. Vad leker pojkar och flickor med pojkar och flickor?

Förskola	Lek med flickor	Lek med pojkar
F1	Mamma, pappa, barn	Dinosaurier
F2	Mamma, pappa, barn	Agent med P5
F3	-	Tjejlekar
P1	Kurragömma	-
P2	Kurragömma med F4	Lego med P1
P3	Allt med alla	Allt med alla
Barnantal	6	

Tabellen visar resultatet från *Förskola SM*. Resultatet visar att barnen på *Förskola SM* gav varierande svar. En vanligt förekommande lek bland flickor med flickor var *mamma, pappa, barn*. Kurragömma var en vanlig lek då pojkarna lekte med flickor. På frågan vad barnen lekte med pojkarna så fick vi olika svar från alla barn.

Tabell 6. Vad leker pojkar och flickor med pojkar och flickor?

Förskola	Lek med flickor	Lek med pojkar
F1	Stora dockor och barbie ⁸	Lek med bilar ⁹
F2	Kurragömma	Leker hemma med P6
F3	Mest massa roliga saker. Hoppa från gunga.	Jaga. Tjuv och Polis
F4	Gunga spindel	-
P1	-	Leka hund
P2	Mekano	Sandlådan. Mekano.
P3	Tjuv och Polis	Mamma, pappa, barn. Tjuv och Polis
P4	Cykla. Hoppa studsmatta.	Sjörövare
P5	-	Bandy och sånt
Barnantal	9	

Tabellen visar resultatet från *Förskola G*. Resultatet visar att barnen ger många olika svar, leken *Tjuv och Polis* nämns av två barn i övrigt svarar alla olika.

Efter att ha skrivit resultatet ska det bli intressant att analysera och diskutera detta och ställa det i relation till den bakgrund vi tidigare presenterat. Resultatet visade på både likheter och skillnader, dels mellan förskolorna men också mellan könen.

⁸ Eftersom förskolan ej erbjuder dessa leksaker antar vi att flickan svarar vad hon brukar leka med flickor hemma.

⁹ Eftersom förskolan ej har några bilar att leka med antar vi att pojken svarar vad han brukar leka med pojkar hemma.

Analys

Syftet med denna undersökning var att undersöka vilka eventuella likheter och skillnader som finns, mellan två förskolor, i hur pojkar och flickor tänker om leken. I detta avsnitt kommer vi att analysera resultatet. Vi utgår från våra två frågeställningar med tillhörande underfrågor:

Hur väljer barnen att presentera rummen på förskolan?

- Vilket rum leker de helst i?
- Vem bestämmer i rummen?

Hur väljer barnen att leka på förskolan?

- Med vem leker de?
- Vad leker de?

Hur väljer barnen att presentera rummen på förskolan?

I intervjuerna med barnen ställde vi frågan ”vilket rum är roligast att leka i?”. Svaren från de båda förskolorna visade att flickorna och pojkarna på *Förskola SM* attraherades av olika rum. På *Förskola G* tilltalades större delen av barnen, både flickor och pojkar, av ett och samma rum. Flickorna och pojkarna på *Förskola SM* attraherades av olika leksaker och miljöer. Detta innebär att de leksaker och miljöer som flickorna och pojkarna tyckte bäst om fanns i olika rum. På *Förskola G* däremot ansåg sex av nio barn, tre flickor och tre pojkar, att ”kuddrummet” var det roligaste rummet. De nämnde även samma val av aktiviteter då vi frågade vad de brukade leka i rummet. Eftersom rummen på förskolorna ser olika ut är det svårt att göra en jämförelse mellan kön och rum. Dock visade resultatet att flickorna och pojkarna på *Förskola SM* lekte i olika rum medan flickorna och tre av sex pojkar på *Förskola G* tyckte samma rum var roligast.

Pramling, Asplund (2003) menar att en inbjudande miljö bidrar till lek. Miljön ska vara fantasifull och kreativt skapad. När vi besökte förskolorna upplevde vi att miljöerna skilde sig åt. På *Förskola SM* fanns det mycket tillgängligt material i rummen, lokalerna kändes rymliga och ljusa och gav ett inbjudande intryck. På *Förskola G* upplevdes rummen som små och relativt tomma. Materialet fanns till viss del tillgängligt men inte i samma utsträckning som på *Förskola SM*. Miljöerna på *Förskola G* kändes inte särskilt inbjudande. Lokalerna upplevdes som en tillfällig lösning då de uppfattades som ofärdiga. På *Förskola G* har pedagogerna valt att ta bort de könstypiska leksakerna så som dockor, bilar och köksattiraljer. Istället använder de sig av mer neutralt material som exempelvis pussel, spel, konstruktionsmaterial och temalådor med utklädningskläder.

Anledningen till att barnen på de två förskolorna gjorde de val de gjorde tror vi beror på att de hade olika förutsättningar. Både material, miljö och antal rum skilde sig åt. Detta skulle kunna bidra till att pojkarna och flickorna på *Förskola SM*, i större utsträckning än barnen på *Förskola G*, väljer att vara i olika rum. Kåreland (2005) och Svaleryd (2002) skriver att pojkar väljer att umgås i vissa rum med en typ av leksaker och flickor i andra rum, med andra typer av leksaker. Detta stämde överens med vad barnen på *Förskola SM* svarade men däremot skilde det sig från vad barnen på *Förskola G* svarade. Vi anser att detta skulle kunna berott på att barnen på *Förskola G* inte hade en könsstereotyp miljö.

Under intervjuerna frågade vi även barnen ”vem är det som bestämmer när ni leker i det här rummet?”. Svaren mellan förskolorna skilde sig mycket åt. På *Förskola SM* var barnen överens om att alla var med och bestämde i 9 av 10 rum. Det var endast i ett av rummen som barnen berättade att det var de vuxna som bestämde. Rummet barnen talade om var, i detta fall, kuddrummet. I rummet fanns som regel att barnen endast fick hoppa från ribbstolarna om någon pedagog var närvarande. På *Förskola G* menade barnen att det var de vuxna som bestämde i alla rum. Det var endast en pojke som sa att den som var äldst bestämde.

Wahlström (2003) och Nordahl (1995) menar att pojkarna tar och ges rollen som ledare och att de i leken bland annat övar ledarskap och hierarki, även Svaleryd (2002) konstaterar detta. Vi hade därför förväntat oss andra svar av barnen än de vi fick. Vi trodde att pojkarna skulle pekats ut som de som bestämde. Istället fick vi till svar att det var alla barnen, oavsett kön, som bestämde på *Förskola SM* och att det var de vuxna som bestämde på *Förskola G*. En tolkning av detta skulle kunna vara att barnen på *Förskola SM* har mer inflytande över sin lek medan barnen på *Förskola G* upplever att de är mer styrda av de vuxna.

Att barnen på *Förskola SM* upplever att de är de som bestämmer skulle kunna ses som både positivt och negativt. Vi menar att inflytande är bra, men att barn fortfarande behöver stöd från de vuxna. Skulle det kunna vara så att barnen på *Förskola SM* upplever att de vuxna inte är närvarande? Eller kan det ha varit så att de vuxna har arbetat med att få barnen att känna sig självständiga och att de därför vågar ta sina egna beslut?

Det skulle kunna ses som positivt att de vuxna, på *Förskola G*, är de som bestämmer eftersom barnen då vet vad som gäller och inte själva behöver tävla om makten. Samtidigt skulle det kunna vara så att barnen upplever det som att de vuxna tar alla beslut. Vilket kanske inte alltid bara är positivt? Barnen skulle istället kanske behöva få ha mer inflytande över sin egen lek för att känna sig mer självständiga och kapabla till att fatta egna beslut.

Vare sig barn upplever att de är med och bestämmer eller inte skulle det vara intressant att forska mer kring hur de vuxnas beslut påverkar barns lek.

Hur väljer barnen att leka på förskolan?

Henkels (2006) undersökning om hur barn leker visade att pojkar oftast leker med pojkar och flickor oftast leker med flickor. När hon talade med barn i förskolan och skolan och frågade varför det ofta var så uppdelat i flick- och pojkgrupper svarade flickorna att pojkarna var busiga, bråkiga och att de förstörde, därför ville de heller inte leka med dem. Pojkarna svarade att flickorna bara lekte flicklekar och att de inte ville leka flicklekar. Några visste inte ens vad flickorna brukade leka. Då vi intervjuade barnen ställde vi frågan ”vilka brukar du leka med?”. Till hjälp hade barnen bilder, på de andra kamraterna på avdelningen, framför sig på bordet. Flickorna och pojkarna på *Förskola SM* och pojkarna på *Förskola G* svarade, genom att visa bilder, att de till störst del lekte med barn av samma kön. Flickorna på *Förskola G* däremot bröt mot detta mönster genom att tre av fyra svarade att de lekte med både pojkar och flickor. Henkels (2006) undersökning stämde alltså till viss del överens med de resultat vi fick fram, dock skilde sig svaren från flickorna på *Förskola G* från författarens studie.

Hur kommer det sig att flickorna på *Förskola G* svarade att de lekte med både pojkar och flickor medan de andra barnen svarade att de i stort sett bara lekte med barn av samma kön? Vi anser att detta dels skulle kunna ha att göra med att flickorna på *Förskola G* inte brydde sig om vilket kön deras lekkamrater hade och därför lekte med både pojkar och flickor. En annan

anledning skulle kunna vara att det på *Förskola G* endast fanns fem flickor och nio pojkar på den avdelningen där vi utförde intervjuerna medan det på *Förskola SM* fanns ungefär lika många pojkar som flickor på de båda avdelningarna. Vi menar att detta skulle kunna ha lett till att flickorna på *Förskola G*, i större utsträckning än flickorna på *Förskola SM*, lekte med pojkar. Detta eftersom valmöjligheterna att leka med barn av samma kön för flickorna på *Förskola G* var begränsade. Ytterligare en orsak till detta skulle kunna ha att göra med det arbetssätt *Förskola G* använder sig av. En fråga som då väcks är varför det nästan bara var flickorna på förskolan som svarade att de lekte med både pojkar och flickor. En av fem pojkar svarade att han lekte med både pojkar och flickor. Borde inte fler pojkar ha svarat att de lekte med båda könen om det var arbetssättet som haft en inverkan på detta?

Vid intervjutillfälle två ställde vi frågan ”vad tycker du är roligast att leka?”. Flickorna, men även de flesta pojkarna på *Förskola SM*, valde att leka könsstereotypa lekar, såsom mamma, pappa, barn och Ben Ten¹⁰. På *Förskola G* svarade både pojkarna och flickorna att de lekte könsstereotypa men också könsneutrala lekar till exempel spel och kurragömma. Eftersom vi intervjuade olika många barn på förskolorna var det svårt att göra en rättvis tolkning av detta resultat. Av de svar vi fick kunde vi dock utläsa att fler barn på *Förskola G* lekte könsneutrala lekar än på *Förskola SM*. Detta skulle kunna tolkas som att barnen på *Förskola SM* och *Förskola G* möjligtvis hade olika förväntningar på sig. Detta skulle kunna ha lett till att barnen valde att leka olika typer av lekar. Wahlström (2003) menar att det vi förväntar oss av pojkar och flickor ofta skiljer sig ganska mycket från hur det ser ut i verkligheten, men i och med att vi redan har förväntningar, omedvetna eller inte, om hur pojkar och flickor är så styrs också vårt agerande efter dessa. Detta innebär att vi ofta bemöter barn olika beroende på vilket kön de har, vilket i sin tur leder till att vi alla, mer eller mindre omedvetet, ingår i beteendemönster som styrs av våra könsroller. Beroende på om du är en flicka eller pojke förväntas olika beteenden och du blir också bemött efter vilket kön du har. Vuxna bidrar till att upprätthålla negativa mönster varje gång som förväntningarna får oss att bemöta dem olika (a.a.). Vi menar att barnen på *Förskola SM* kanske har dessa förväntningar på sig. Det kan även vara av betydelse att barnen på *Förskola SM*, i större utsträckning än barnen på *Förskola G*, har möjlighet att leka med sådant material som bidrar till att lekarna blir könsstereotypa. Eftersom arbetssättet på *Förskola G* inte inbegriper några könsstereotypa leksaker menar vi att detta skulle kunna ha påverkat barnens lek.

Som en följdfråga på frågan ”vad tycker du är roligast att leka?” försökte vi även få svar på om det fanns några eventuella skillnader och likheter i hur flickor och pojkar leker med flickor och pojkar. Detta gjorde vi genom att fråga barnen vad de lekte med de olika könen genom att peka på bilderna av pojkarna och flickorna på avdelningen. Flickors lek med flickor på *Förskola SM* resulterade, enligt våra intervjuer, gärna i typiska flicklekar. Flickornas lek med pojkar, på båda förskolorna, ledde oftast till traditionella pojklekar. Pojkarnas svar, från båda förskolorna, av vad de lekte med flickorna var typiska pojklekar eller könsneutrala lekar. Det pojkarna lekte med pojkar på *Förskola SM* var könsstereotypa eller könsneutrala lekar. På *Förskola G* lekte pojkarna könsstereotypa, könsneutrala men också typiska flicklekar med pojkarna. Vi tolkar det som om att flickorna tyckte att det var mer acceptabelt att leka pojklekar än vad pojkarna tyckte att det var att leka flicklekar då pojkarna och flickorna lekte med varandra. Detta skulle kunna ha att göra med det Henkel (2006) skriver om; hennes undersökning om hur barn leker visade att många av pojkarna inte var insatta i vad flickor lekte medan alla flickorna visste vad pojkarna lekte. Detta kan enligt författaren förstås som att flickors lek värderas lägre än pojkars. Därför kanske leken mellan de flickor och pojkar vi

---

¹⁰ En figur i en TV-serie. En pojke som förvandlats till superhjälte och kan förvandla sig själv till olika rymdvarelser.

intervjuade inte har resulterat i traditionella flicklekar utan i stället i traditionella pojklekar eller könsneutrala lekar. Rithander (1991) beskriver förskolan som en miljö där de vuxna tillsammans med barnen ger flickorna birollen och pojkarna huvudrollen. Pojkarna hörs och syns, de tar, får och ges mycket uppmärksamhet. Flickorna lär sig att de kommer i andra hand, är mindre viktiga, inte så intressanta eller roliga och värda mindre uppmärksamhet. Vi tänker att leken mellan pojkar och flickor kanske formas efter pojkarnas villkor eftersom pojkarna är vana att ta plats och inneha huvudrollen och dessutom inte är insatta i vad flickorna leker, medan flickorna lärt sig att de är värda mindre uppmärksamhet och oftast kommit i andra hand. En annan tolkning av detta skulle kunna ha att göra med det Kåreland (2005) hävdar, nämligen att forskning från 1990-talet och framåt visar att flickorna är de som i störst utsträckning bryter mot tydliga könsmonster.

Hedlin (2006) skriver att samhället är uppbyggt efter en manlig norm vilket skulle kunna översättas med att mannen utgör mallen för det allmängiltiga och mänskliga, kvinnan ska alltså rätta sig efter denna norm. Därför är det kanske helt naturligt, utan att det för den sakens skull behöver vara positivt, att det är kvinnan och inte mannen som oftast bryter mot könsmonstren, och att flickorna tycker att det är mer ok att leka pojklekar än vad pojkarna tycker att det är att leka flicklekar då könen leker tillsammans.

Sammanfattning av analys

I analysen har fem frågor analyserats och diskuterats. Under denna rubrik kommer vi att sammanfatta vad vi kommit fram till.

Det har dels varit svårt att jämföra de två förskolorna med varandra. Miljöerna skiljer sig åt, även utbud av leksaker och material ser olika ut. Dessutom blev det fler bortfall än vad vi hade räknat med. Det vi dock kom fram till när vi gjorde en jämförelse var att svaren från barnen på *Förskola SM* ser annorlunda ut i förhållande till svaren från barnen på *Förskola G*. Svaren från pojkarna och flickorna på *Förskola SM* överensstämmer med vad litteraturen menar, de leker könsstereotypa lekar, flickor med flickor och pojkar med pojkar. Svaren från *Förskola G* stämmer inte helt överens med vad som står i litteraturen. På denna förskola bryter barnen oftare mot det som förväntas av dem. Bland annat leker flickorna både med pojkar och flickor, och pojkarnas lekar är både könsstereotypa, könsneutrala men de leker även typiska flicklekar. Resultatet visade även att barnen på de två förskolorna hade olika uppfattningar om vem eller vilka det var som bestämde i leken. På *Förskola SM* svarade barnen att det var alla tillsammans medan barnen på *Förskola G* svarade att det var de vuxna som bestämde. Hur påverkas barnens lek av detta?

Sammanfattningsvis menar vi, utifrån barnens berättelser, att ett genusmedvetet arbetssätt kan påverka barns lek så att den blir mindre könsstereotyp och istället mer neutral.

Vi har i denna undersökning fått många olika svar från barnen, både väntad men också oväntad respons. Att svaren från de båda förskolorna sett så annorlunda ut tror vi till störst del beror på att den ena förskolan använder sig av en medveten genuspedagogik medan den andra förskolan inte gör det. Många frågor har väckts under arbetets gång. Förslag till vidare forskning kommer att presenteras i nästa avsnitt under rubriken vidare forskning.

Diskussion

I detta avsnitt kommer vi att diskutera huruvida det resultat vi kommit fram till stämmer överens med studiens syfte, därefter följer en metoddiskussion. Vi kommer att avsluta detta avsnitt med förslag till vidare forskning.

Syftesdiskussion

Syftet med denna undersökning var att undersöka vilka eventuella likheter och skillnader som fanns, mellan två förskolor, i hur pojkar och flickor tänker om leken. Vi intervjuade barn på två olika förskolor. Den ena förskolan hade som fokus att arbeta med språk och matematik på ett lekfullt sätt, den andra använde sig av en medveten genuspedagogik. Vi ställde frågor som berörde barns tankar om lek. Utifrån barnens berättelser kom vi fram till att det fanns både likheter och skillnader, både mellan förskolorna men också mellan pojkarna och flickorna. Resultatet visade att ett genusmedvetet arbetssätt kan påverka barns lek. Utifrån frågeställningarna, metodval och analysen av resultatet anser vi att studiens syfte kan sägas vara uppnått.

Metoddiskussion

Vi var intresserade av barns tankar om lek och ansåg därför kvalitativ intervju vara bästa metoden för vår studie. Vi ville att intervjuerna skulle kännas som ett samtal och inget förhör. Vi valde därför att intervjua barnen två och två vid det första intervjutillfället. Vid detta tillfälle handlade våra frågor om rummen på förskolorna; vilka som lekte i dem, vad man lekte och vem som bestämde. Vi använde oss av en form av livsförmsintervju, då barnen fick visa oss rummen på avdelningen samtidigt som intervjuerna fortlöpte. Efter att vi skrivit utsagor av det insamlade materialet insåg vi att frågorna hade formulerats på ett sätt som resulterade i att vi inte fått svar på det vi önskat. Dessutom kändes det som om barnens svar påverkades av rummet de befann sig i men också av de barn de intervjuades tillsammans med. Vi valde därför att genomföra ytterligare intervjuer. Denna gång valde vi att ställa andra frågor, att intervjua barnen enskilt och att sitta ner i ett och samma rum. Detta gjorde vi dels för att barnen denna gång inte skulle bli påverkade av rummen och inte heller personen de intervjuades tillsammans med. Eftersom vi inte fått svar på det vi önskade vid första tillfället valde vi som sagt att skriva nya frågor med nytt innehåll.

Vi är medvetna om att resultatet på denna studie skulle kunna ha sett annorlunda ut om vi istället för att intervjua barn hade intervjuat vuxna eller om vi gjort observationer av barns lek. Vi var dock intresserade av barns tankar och upplevelser av lek och inte av pedagogernas uppfattningar. Inte heller observationer hade givit svar på barns tankar om lek.

Vi medger att det varit positivt att tillbringa mer tid tillsammans med barnen, för att bygga upp en relation och ett förtroende barnen och oss emellan, innan intervjuerna. Eventuellt hade då också bortfallen kunnat bli färre, både genom att barnen känt sig tryggare med oss men även att fler vårdnadshavare på *Förskola SM* hade hunnit ge sitt godkännande. Vi anser dock fortfarande kvalitativ intervju vara den bästa metoden för syftet med vår undersökning.

Förslag till vidare forskning

Under arbetets gång har många frågor och eventuella idéer till vidare forskning väckts. I resultatet framgick dels att barnen på den ena förskolan upplevde att de vuxna var de som bestämde, på frågan om vem som bestämde när de lekte. På den andra förskolan var barnen överens om att de var alla tillsammans som bestämde. Därför skulle det vara intressant att undersöka hur de vuxnas agerande påverkar barns lek, vilket agerande främjar leken och varför?

I resultatet framgick även att flickorna på *Förskola G*, i stort sett, var de enda barnen, av dem som intervjuades, som svarade att de lekte med både pojkar och flickor. Det får oss att fundera över varför det var så. Kan förskolans genusmedvetna arbetsätt ha bidragit till detta? Om så är fallet borde då inte pojkarna på *Förskola G* också ha svarat att de lekte med båda könen?

Miljöerna och även utbudet av leksaker skilde sig åt på de båda förskolorna, därför skulle det vara intressant att undersöka hur detta påverkar barns val av aktiviteter och lekkamrater. Hur påverkas leken av att inte ha tillgång till några könsstereotypa leksaker?

Vidare skulle det vara intressant att jämföra barns tankar om lek med observationer av barns lek för att se om det finns några eventuella likheter och skillnader.

Dessa forskningsfrågor skulle kunna leda fram till andra intressanta resultat och fördjupa de kunskaper vi fått genom denna undersökning. Våra slutsatser presenteras i nästa avsnitt.

Slutsatser

Tidigare forskning kring barns lek har oftast intresserat sig för synliga beteenden som undersökts genom observation. För att förstå vad leken egentligen handlar om och vad den betyder måste även barns tankar om lek synliggöras (Hjorth, 1996). Detta har vi i denna studie fokuserat på, nämligen barns tankar om lek.

Vi intervjuade barn på två olika förskolor med olika inriktningar. Därefter jämförde vi resultaten mellan pojkar och flickor men också mellan förskolorna. Resultatet visade att ett genusmedvetet arbetssätt skulle kunna påverka barns lek. Det insamlade materialet visade att barnen på förskolan där de arbetade genusmedvetet, i jämförelse med den andra förskolan, svarade mer avvikande från det vi läst i litteraturen. Både pojkarna och flickorna på *Förskola G* gav könsstereotypa men även könsneutrala svar på frågorna vi ställde. Barnen på *Förskola SM* svarade mer könsstereotyp, alltså i enlighet med litteraturen. Att resultatet såg ut som det gjorde skulle kunna ha berott på att arbetssätten skilde sig åt men också att lokalerna och utbudet av leksaker såg olika ut. Hur påverkas barns lek av att ha tillgång till könsstereotypa leksaker, så som dockor och bilar, eller att inte ha det? Enligt vårt resultat skulle vi kunna dra slutsatsen att en mer könsneutral miljö bidrar till att barnen leker mer neutrala lekar och att pojkar och flickor leker mer tillsammans.

Med detta arbete anser vi att vi bidragit med ett intressant resultat. Detta eftersom svaren vi fått, till viss del, skiljer sig från vad som står i litteraturen. Vi anser även att vi bidragit med förslag till tänkvärda frågeställningar så som: hur kommer det sig att det nästan bara var flickorna på den genusmedvetna förskolan som svarade att de lekte med både pojkar och flickor? Borde inte även pojkarna ha svarat liknande om det är arbetssättet som påverkat?

Referenslista

- Davies, Bronwyn. (2003). *Hur flickor och pojkar gör kön*. Stockholm: Liber AB
- Doverborg, Elisabet., Pramling Samuelsson, Ingrid. (2000). *Att förstå barns tankar*. Stockholm: Liber AB.
- Eidevald, Christian. (2009). *Det finns inga tjejbestämmare*. Jönköping: Högskolan för lärande och kommunikation Högskolan i Jönköping
- Gens, Ingemar. (1998). *Från vaggan till identitet, hur flickor blir kvinnor och pojkar blir män*. Jönköping: Seminarium Utbildning och förlag AB.
- Graf, Johanna., Helmadotter, Anne-Marie., Ruben, Susanna. (1991). *Visst är det skillnad!* Malmö: Almqvist & Wiksell Förlag AB
- Hedlin, Maria. (2006) *Jämställdhet – en del av skolans värdegrund*. Stockholm: Liber AB
- Henkel, Kristina. (2006). *En jämställd förskola – teori och praktik*. Falun: Scandbook AB
- Hjorth, Marie-Louise. (1996). *Barns tankar om lek*. Malmö: Graphic Systems AB
- Josefson, Helena. (2005). *Genus – hur påverkar det dig?* Stockholm: Natur och kultur
- Knutsdotter Olofsson, Birgitta. (2003) *I lekens värld* (2:a upplagan). Stockholm: Liber
- Kåreland, Lena. (2005). *Modig och stark – eller ligga lågt*. Stockholm: Natur & kultur.
- Lango, Greta., Hansen, Kolbjørn., Annerstedt, Claes. (2002). *Motorik lek och lärande*. Göteborg: Multicare Förlag AB
- Lantz, Annika. (2007) *Intervjumetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Löfdahl, Annika. (2004). *Förskolans gemensamma lekar – mening och innehåll*. Malmö: Studentlitteratur
- Nordahl, Bertil. (1996). *Vilse i damdjungeln*. Lund: Tiedlund förlag
- Nordberg, Marie. (2005). *Manlighet i fokus – en bok om manliga pedagoger, pojkar, och maskulinitetsskapande i förskola och skola*. Stockholm: Liber AB
- Pramling Samuelsson, Ingrid och Asplund Carlsson, Maj. (2003). *Det lekande lärande barnet i en utvecklingspedagogisk teori*. Stockholm: Liber
- Rithander, Susanne (1991). *Flickor och pojkar i förskolan, hjälpfröknar och rebeller*. Stockholm: Liber
- Stukát, Staffan. (2005) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Svaleryd, Kajsa. (2003). *Genuspedagogik*. Stockholm: Liber

Trost, Jan. (1993) *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Säljö, Roger. (2005). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag

Utbildningsdepartementet. (1998). *Läroplan för förskolan. Lpfö 98*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Wahlström, Kajsa. (2003) *Flickor, pojkar och pedagoger*. Stockholm: Sveriges utbildningsradio AB

Öhman, Margareta. (2007) Barns perspektiv på sin lek och tillvaro i förskolan. Ur Banér, A. (red.), *Barns lek – makt och möjlighet*. Stockholm: Centrum för barnkulturforskning Stockholms universitet.

Öhman, Margareta. (2003) *Empati genom lek och språk*. Stockholm: Liber.

Rapport

Månsson, Annika. (1996). *Möte med flickor och pojkar: bekräftande interaktionsmönster på förskola i ett genusperspektiv*. (Pedagogisk-psykologiska problem, 0346-5004. Nr 631) Malmö: Lunds universitet

Artiklar

Fabes, Richard A., Hanish, Laura D och Martin, Carol Lynn. (2003). Young Children's Play Qualities in Same-, Other-, and Mixed-Sex Peer Groups. *Child Development* 74 (3): 921–932.

Freeman K, Nancy. (2007). [Preschoolers' Perceptions of Gender Appropriate Toys and Their Parents' Beliefs about Genderized Behaviors: Miscommunication, Mixed Messages, or Hidden Truths?](#) *Early Childhood Education Journal*; 34 (5): 357-366

Laevers, Ferre och Verboven, Lieve. (2000). Gender related role patterns in preschool settings. Can 'experiential education' make a difference? *European Early Childhood Education Research Journal*, 8 (1): 25-42

Bilaga 1. Informationsbrev

Barnets namn: _____

Hej alla föräldrar

Vi heter Johanna Bergström och Eleonore Eckervig och studerar till förskollärare på Högskolan i Gävle. Under höstterminen kommer vi att skriva ett examensarbete som kommer att handla om barns tankar om lek.

Vår undersökning kommer att bygga på intervjuer med barn på två förskolor. Genom dessa hoppas vi kunna få en uppfattning om barnens tankar kring lek.

Under samtalen kommer vi att använda oss av en bandspelare så att vi får med allting barnen säger. Det inspelade materialet är det endast vi och vår handledare som kommer att ha tillgång till.

De barn som deltar i undersökningen kommer att vara anonyma och kan när som helst välja att avbryta.

För att Ditt barn ska kunna få delta i undersökningen behöver vi Er tillåtelse.

Undersökningen kommer att genomföras vid månadsskiftet augusti/september och därför är vi tacksamma för svar snarast.

Vid eventuella frågor går det bra att kontakta oss eller vår handledare.

Johanna Bergström: Tel.

Mail:

Eleonore Eckervig: Tel.

Mail:

Handledare:

NN

Med Vänliga Hälsningar:

Johanna Bergström och Eleonore Eckervig

Jag acceptera att mitt barn blir intervjuat.

Datum _____ Underskrift _____ .

Bilaga 2. Intervjufrågor till första tillfället

Frågor

1. Vad brukar in göra här inne?
2. Vilka brukar leka det?
3. Pojkar / flickor?
4. Är det en lek?
5. Vem bestämmer?
6. Vem kommer på att ni ska leka det?

Avslutande frågor

7. Var någonstans tycker ni att det är roligast att leka?
8. Var brukar de vuxna vara när ni leker?

Bilaga 3. Intervjufrågor till andra tillfället

Frågor

1. Vad tycker du är roligt att leka? Varför?
2. Inne / Ute?
3. Vad tycker du inte om att leka? Varför?

Frågor med bilder på barnen

4. Vilka brukar du leka med?
5. Vad brukar ni leka?
6. Pojkar / Flickor, brukar du leka med några P / F?
7. Varför / Varför inte?
8. Vad leker dom?